

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 13 (1712)

28 сакавіка 2025 г.

На фота — сцена з рок-оперы
"Граф Монтэ-Крыста"

27 сакавіка — Сусветны дзень тэатра.
Да свята Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М. Горкага
падрыхтаваў яркі падарунак.

Працяг тэмы — на стар. 4

Шляхам міру і стварэння

Аляксандр Лукашэнка заступіў на пасаду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Цырымонія інаўгурацыі прайшла 25 сакавіка ў Палацы Незалежнасці.

Сімвалічна, што Аляксандр Рыгоравіч прыбыў на ўрачыстасць па маршруце, які пралягаў па дзяючых галоўных сталічных магістралях — прапектах Незалежнасці і Пераможцаў. Гэты шлях як дарога суверэннай дзяржавы: упэўнены рух да станаўлення і развіцця краіны, справядлівасці і шырокіх магчымасцей для кожнага, да міру і стварэння.

Такім аказаўся і лейтматыў прамоў Прэзідэнта. Паліца інаўгурацыі Аляксандра Лукашэнкі адзначыў:

— Я перш за ўсё хацеў бы павіншаваць усіх нас з перамогай на выбарах! Гэта перамога не толькі для Прэзідэнта, але і мільянаў нашых беларусаў. 26 студзеня мы пераадолелі чарговае гістарычнае скржаванне. Прайшлі яго упэўнена і мудра, не зварнуўшы з дарогі, па якой ідзем прайсці стагоддзі. Гэта шлях міру і стварэння нацыянальнай еднасці і патрыятызму, справядлівасці і шырокіх магчымасцей для кожнага —

усё тое, што мы называем дзяржавай для народа. Гэта наш беларускі шлях!

Аляксандр Рыгоравіч заўважыў: як у самым пачатку таго шляху, так і цяпер беларусы большасцю выбралі сваю незалежнасць, перамагнаць палітычнага курсу і упэўненую будучыню, паказалі сталасць нашай нацыі, перамогу еднасці.

— Прэсягаць краіне і беларускаму народу ў 80-годдзе Вялікай Перамогі — найвялікшая адказнасць. Сёння мы ўсе прыносім клятву вернага служэння Айчыне і нікому не дазволім спярці стваральны след у гісторыі — наш і нашых папярэднікаў. Мы з вамі стварылі суверэнную дзяржаву. Нам ёсць чым ганарыцца, — заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт падзякаваў усім выбаршчыкам за галасы, за сумесныя дасягненні. Перачынаючы поспехі беларусаў, ён прыгадаў касмічную галіну, першую атамную станцыю, нацыянальную біятэхналагічную

карпарацыю, нашу нішу ў сферах лічбавых тэхналогій, оптыкі і мікралічбавых тэхналогій, самыя вялікі самазвал БелАЗ, кожны дзясяты трактар на планеце, які сшышоў з канвеера МТЗ. А яшчэ МАЗы, электробусы, легкавыя аўтамабілі. Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на медыцыну — адну з самых высокатэхналагічных і самых даступных на планеце, на харчовую бізнесу — па многіх пазіцыях мы трапілі ў дзясятку сусветных экспарцёрў прадуктаў харчавання.

— Гэта ўсё мы — новая Беларусь, краіна працаўнікоў і стваральнікаў. Мы сталі моцнымі, значнымі і прыкметнымі, — сказаў лідар.

Разам з тым ён нагадаў і пра выклікі, з якімі выпапа сусветнае пандэмія, каларыяны рэвалюцыі, санкцыі, правакацыі на захаванні і паўднёвых граніцах Беларусі. “І мы сталі і стаялі”, — канстатаваў Аляксандр Лукашэнка.

— На шчасце, у нас шмат сяброў і саюзнікаў. Братэрская Расія, Вялікі

Кітай, партнёры Садружнасці Незалежных Дзяржаў, ШАС, БРІКС. Фактычна ўсе краіны, якія сёння ўтвараюць глабальную большасць. Мы нашча, дастойная павага! — падкрэсліў Прэзідэнт.

Уступваючы ў новы гістарычны перыяд, Беларусь абаяраецца на вывераную часам стратэгію развіцця. І агульным напрамкам руху Кіраўнік дзяржавы вызначыў тры кіраванні, працавітасць, тэхналогіі. Прыгаварваючы перадыбарную праграму, Аляксандр Лукашэнка сказаў:

— Наша перамога — гэта новы гістарычны шанец, магчымасць зрабіць яшчэ больш на карысць роднай Беларусі.

Выбор зроблены, надыходзіць час новых перамог!

Папрабуйце — на сайце president.gov.by

Падтрымка ёсць!

На цырымонію заступлення на пасаду нававыбранага Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі было запрошана больш за 1100 чалавек. Сярод іх — прадстаўнікі сферы культуры на чале з міністрам, заслужанымі артыстамі Рэспублікі Беларусь Русланам Чарнецкім.

Дзялячыся ўражаннямі з журналістамі, кіраўнік галіны сказаў: інаўгурацыя Прэзідэнта — знакавая падзея для беларусаў, для ўсіх, хто любіць сваю краіну. Мы ступініць на такім мерасце — велізарны гонар для кожнага.

— Наш Прэзідэнт адраўнівае тым, што ставіцца да нас як да сваіх дзяцей, — заявіў Руслан Іосіфавіч і падкрэсліў увагу, якая надаецца сферы: — Мы з вамі добра бачым, якую дапамогу атрымлівае наша культура, як яна развіваецца ўсё гэтыя 30 гадоў. Колькі ў нас адноўлена музеяў! Колькі пастаўлена выдатных спектакляў,

напісана выдатных песень! І кожна здымаўся. Падтрымка ёсць!

Руслан Чарнецкі адзначыў, што культура — найважнейшая частка жыцця краіны, жыцця людзей.

— Разумецьчэ гэта, Кіраўнік дзяржавы планавана падтрымаць і нас, — канстатаваў міністр, — Вялікі дзякуй Прэзідэнту за гэта. Паўтарыць: такія дні, які сёння, называюцца застаюцца ў памяці кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, якому выпаў гонар прысутнічаць на інаўгурацыі.

Святкам народаўладдзя называў шчырым дэпутат Палаты прадстаўнікоў, гене-

ральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Валдзім Гігін.

— На выбарах мы вызначыліся з тым, хто будзе Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусі, і ў чарговы раз уручылі мандат народнага дзяверу Аляксандру Рыгоравічу. І гэта сапраўды ўрачысты акт, — сказаў Валдзім Францавіч, — Легітымнасць — прызнанне ўлады самім народам. І калі Прэзідэнт прыносіць клятву вернасці беларускаму народу — гэтыя ўсе сімвалы ўдасвабляюцца ў адзін дзень, у адно шчыромні, ключавой у палітычным календары.

Найважнейшай падзеяй лічыць інаўгурацыю і заслу-

жаны артыст Рэспублікі Беларусь Аляксандр Саладуха. Ён таксама упэўнены, што прысутнічаць на падобным мерапрыемстве — вельмі ганарова і адказна.

— Такія колькасць людзей — і гурбатары, і старшын, дырэктары фабрык, заводаў... І ты — сярод іх, — падзяліўся эмоцыямі выканаўца і выказаў падзяку за тое, што ў другі раз патрапіў у лік запрошаных.

А дырэктар Барысаўскай дзіцячай хараграфічнай школы мастацтваў Ала Руткоўская адзначыла ўнёсак Аляксандра Лукашэнкі ў развіццё нашай галіны.

— Я бачыла, што Прэзідэнт рабіў. Бачыла яго стаўленне да мастацтва, культуры, бачыла стаўленне да народа ў ўсё, — сказала дырэктар хараграфічнай школы. — Наш Прэзідэнт бачыць наперад, закладае мэты, і вынік сапраўды ёсць. Таксама Ала Руткоўская звярнула увагу на клопат лідара пра кожнага:

— Аляксандр Рыгоравіч настолькі тонка разумее чалавека, настолькі ўнікае ва ўсё, што іншы раз проста здзіўляе, як усё гэта магчыма. Кіраўнік дзяржавы пра кожнага думае, якую галіну ён вазьмі. Куды ён паглядзі — у нас усюды парадка.

Размовы аб важным

Агульнарэспубліканская акцыя “Разам з мастацтвам” крочыць па краіне. Яе новы этап праходзіць пад лозунгам “Слава Пераможцам!”.

Арганізатары — Маладзёжны тэатр эстрады і Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

Урачысты старт праекта, прысвечанага 80-годдзю Перамогі над фашызмам, прайшоў напрыканцы лютага ў Беларускай дзяржаўнай музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Галоўныя задачы акцыі — падкрэсліць уклад беларускага народа і дзячэй культуры ў Вялікую Перамогу, аддаць даніну памяці героям, якія ваявалі і працавалі дзеля росквіту краіны.

Першая дзяляговая пляцоўка разгарнулася на базе Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў. Сустрэча стала шчырай гутаркай пакаленняў: артысты Маладзёжнага тэатра эстрады расказвалі навушніцка пра лёс родных, якія на сабе

адчулі цяжкасці і страты ваеннага часу, — бо паміць аб беспамятным падвёіх беларускага народа павінны захавацца і перадавацца будучым пакаленням. Таксама абдуцься канцэрт — выступілі вядомыя вакалісты Гюньш, Інга Кісялёва, Кацярына Мядзведзева і Шар. Гучалі песні ваенных гадоў і сучасныя кампазіцыі. Свае таленты праліманавалі юныя артысты вакальна-хараграфічнага ансамбля “Заранак” і вакальнага ансамбля каледжа мастацтваў “Фермата”. А юныя мастакі падрыхтавалі выставу малюнкаў “Яны падарылі нам мір...”.

Наступнай кропкай на маршруце агульнарэспубліканскай акцыі стала Беларускай дзяржаўнай акадэмія мастацтваў. Гасцей сустрэлі спецыяльныя работ студэнтаў, выпускнікоў і педагогаў. Пасля адкрытага дыялогу распачалася творчая частка, у якой былі залезінічаны вакалісты Маладзёжнага тэатра эстрады Яўген Ермалковіч і Інга Кісялёва, артысты ансамбля “Верасы”, выхаванцы Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя Уладзіміра Мулявіна, студэнты і мастацтвазнаўцы акадэміі.

У сакавіку акцыя “Разам з мастацтвам” рушыла за межы сталіцы: спачатку яе віталі ў Берасю. Жыцары раёна — як моладзь, так і старэйшае пакаленне — са шчырай зацікаўленасцю слухалі расказы артыстаў аб тых, хто са

зброяй у руках адстойваў сваю волю і незалежнасць Беларусі.

— У нашай краіне няма сем’яў, якія б не закраліла Вялікая Айчынная вайна. Мой дзядуля зусім маладым сшышоў на фронт. У 1944-м быў паранены, трапіў у шпіталь. Але праз два месяцы вырнуўся ў строй і дайшоў да Берліна, — падзялілася сямейнай гісторыя салістка Маладзёжнага тэатра эстрады Вольга Булай.

Затым праграма “Разам з мастацтвам” — “Слава пераможцам!” разгарнулася ў Чэрвені. Тут да сталічных зорак далучыліся мясцовыя: вакалісты Аляксандра Макольскага і Рэнат Табалевіч, а таксама курсанты ваенна-патрыятычных клубаў “Дазор”, “Патруль” і “Нашчалкі”.

У Дзяржынскім раённым цэнтры культуры і народнай творчасці выступілі артысты Беларускай эстрады Гюньш, Інга Кісялёва, Вольга Калесніцава, Аляксандр Сухараў, Кацярына Шумская, Кірыл Кучынскі, Дзмітрый Стржэж, а таксама вакалісты з рэгіёна Валімі Серафімовіч, Любоў Рагоза, Лізавета Маслюк.

Наступная сустрэча ў рамках акцыі абудзецца ў Красавіку. Усёго запланавана зладзіць 18 дзяляговых пляцовак. Вынікі праекта падвядуць летам: імпрэзу муркоўню правесці на базе Мінскага гарадскога паліцыяна культуры да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь.

Данін ПІЎКАРЭЦ

Па старонках календара

■ 28 сакавіка 1940 года з’явіўся на свет Яўген Мікалаевіч Паўловіч — артыст балета, педагог. Заслужаны артыст БССР. У 1959—1979 гадах саліст, з 1981-га рэжысёр оперы Дзяржаўнага тэатра оперы і балета Беларусі, з 1984 года выкладчык Беларускай акадэміі музыкі.

■ 28 сакавіка 1941 года нарадзіўся Фелікс Фёдаравіч Гумен — мастак-акварэліст, адзін з пачынальнікаў віцебскай акварэльнай школы. Працуе пераважна ў жанрах пейзажа, нацюрморта і партрэта. Для творчасці характэрны шырокая манера пісьма, сакавіты колер, кантрасты святла і ценю. Сярод асноўных работ — “Новы Віцебск”, “Зіма ў старым Віцебску”, “Віцебскае плазер’е”, “Сафійскі сабор у Полацку”, “Уначаскі азёры”, “Лагойшчына”.

■ 29 сакавіка з’явіўся на свет Таіса Паўлаўна Аграфоненка (1927—2023) — майстар дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Рабіла роспісы на тканіне, апошняй гады працавала ў тэатры саломкі. Адавала перавагу кампазіцыям на матывы народных свят і абрадаў, анімалістычнаму жанру. Сярод асноўных твораў — “Ехаў дзед на кірмаш”, “Каляднікі”, шматлікія саляныя канікі і папукі.

■ 31 сакавіка нарадзіўся Анастас Абрамавіч Рудакіў (1921—1990) — акцёр. Заслужаны артыст БССР. З 1955 года працаваў у Магілёўскім абласным драматычным тэатры.

■ 1 красавіка з’явіўся на свет Леанід Максімавіч Марчанка (1941—1996) — мастак-графік. Працаваў у станковай графіцы (афорт, літаграфія, малюнак) і акварэлі. Сярод асноўных твораў — серыі лістоў “Жанчыны Палесся”, “Мінск”, “Мая Беларусь”, “Мой край азёрны”.

■ 3 красавіка нарадзіўся Мікалай Іванавіч Валінец (1921—2003) — мастак. Ветэран Вялікай Айчыннай вайны, змагуўся ў баі за Стаўпінскі і Кенігсберг. У жніўні 1945-га ўдзельнічаў у Савецка-японскай вайне. Пісаў пейзажы, партрэты. Галерэя выяў загінуўшага Героя Савецкага Саюза, знакамітых партызан складала велізарную частку спадчыны. Стварыў у Мінску Музей выявай салды вайныскі часцей, а таксама музей Героя Савецкага Саюза генерал-палкоўніка Канстанціна Леселідзе ў Грузіі.

Вясновае ўзяцце Палаца

Віталі Кульбакоў, галоўны дырэктар Прэзідэнцкага аркестра Беларусі.

— У нашага калектыву багаты вопыт выканання рок-музыкі. Ёсць і практыка ўдзелу ў драматычных і музычных спектаклях ТЮГа, праекта “ТрыФармат”. Але за рок-оперу ўзялі ўпершыню — і вельмі рады. Працаваць з камандай горкаўцаў надзвычай цікава. А тое, што большасць з музычных нумароў выконвае цяпер ужо міністр культуры Рэспублікі Беларусь Руслан Чарнецкі, дадае адказнасці і гонару. Я даўно марыў звярнуцца з аркестрам да жанраў мюзікла, рок-оперы. У далейшым мусім працягнуць такую працу і замовіць кампазітарам твор нацыянальнай тэматыкі.

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М. Горкага падрыхтаваў да Міжнароднага дня тэатра шкыноны падарунак: 26 і 27 сакавіка нашумелая рок-опера “Граф Монтэ-Крыста”, уганараваная летась Нацыянальнай тэатральнай прэміяй, атрымаў другую нараджэнне — перамясцілася на сцэну Палаца Рэспублікі і прайшла ў суправаджэнні Прэзідэнцкага аркестра Беларусі пад кіраўніцтвам Віталія Кульбакова. У цэнтральнай ролі выступіў міністр культуры, заслужаны артыст нашай краіны Руслан Чарнецкі.

Пра гэтую і іншыя падзеі паразмаўляем з мастацкім кіраўніком тэатра, заслужаным дзеячам мастацтваў Беларусі Сяргеем Кавальчыкам.

— Сяргей Міхайлавіч! Будынак вашага тэатра на рамонце. І да трох іншых сталічных пляцовак далучылася вясніная зала Палаца Рэспублікі. Прыемна, што адрознівае пазнак “Прадлазена”.

— Так, на час рамонтнага перамясціліся ў Палац прафсаюзаў. Цэнтральны Дом афіцэраў, на Малуую сцэну Канцэртнай залы “Мінск”. Нарэшце, “Граф Монтэ-Крыста” ў Палацы Рэспублікі. Квіткі разліцеліся адрознівае — гэтак жа імкліва, як і тады, калі рок-опера паказвалася на нашай сцэне. Вядома, з Русланам Чарнецкім у галоўнай ролі — тут яму няма замены, спектакль з самага пачатку разлічваўся на яго. І цяпер гледачы літаральна абрынуліся: калі будуць наступныя паказы? Як можна набыць квіткі? Убачыўшы гэта, мы хацелі ўключыць “Графа Монтэ-Крыста” ў красавіцкую афішу, ды Палац Рэспублікі ў настолькі запатрабаваны, што ўпліўнішчыя туды яшчэ раз высной аказалася складана. Аднак абрадоў нашых прыхільнікаў: паказы будзем планавана на ліпеня. Бо справа ж не толькі ў зале, але і, галоўнае, у тым, што рок-опера цяпер ідзе ў суправаджэнні Прэзідэнцкага аркестра Беларусі. Такія падзеі — упершыню ў гісторыі тэатра. З ідэяй шалкам жывога выканання мы звярнуліся да галоўнага дырэктара калектыву Віталія Кульбакова. І вельмі рады, што нас падтрымалі. Раней спектакль ішоў у суправаджэнні фанатрамы-мінусоўкі і нашага струннага квартэта, які існуе ў складзе тэатра. Уладзіслаў Мацуркевіч зрабіў шудоўную партытуру — насчытаючы, з новымі аркестравымі фарбамі. Праз яго спектакль набыў яшчэ больш драйва, музычнай разнастайнасці, стаў яшчэ больш прэзентабельным. У такім выглядзе яго можна з гонарам паказваць за мяжой на самых прэстыжных сцэнах — спадзяюся, гэта абавязкова ажыццявіцца.

— Можна сказаць, вы “ўзялі вясновае Палац”. А колькі яшчэ іншых прэстыжных сцэн вы запішыце часам захапіце! Прычым ва ўсіх сэнсах слова, пакінуўшы гледачоў у захвапанні.

— Так, мы выконваем абавязкі, узятыя ў рамках рэспубліканскай акцыі “Культурная карта”. Наўдзяна ездзілі ў аграпаркад Чэрні, што на Брэстчыне. Паказалі “Абдуранага мужа” Мальера. Старалаўнія манеры, кашошмы, парычкі — але сутнасць чалавека не змяняецца, і

менавіта гэта хвалюе публіку. Пасля спе-такля, што праходзіў у тамтэйшым Доме культуры, албылася размова з гледачамі. Пытанні задавалі розныя, нават уступалі з артыстамі ў дыскусію. Вядома, былі і разлача аўтографу, і фотасесія. У час такіх сустрэч пераконваліся, наколькі дасведчаныя прыхільнікі мастацтва ёсць па ўсёй краіне. Аказалася, многія жыхары аграпаралка былі на Міжнародных тэатральных фестывалях “Белая Вежа” — і не аднойчы. Некаторыя ездзіць на спектаклі форуму рэгулярна, сочаць за афішай. Сустрэча атрымалася настолькі цёплай, зашквале-най, кранальнай, што мы вырашылі практыкаваць падобнае і надалей. Гэта важна для абодвух бакоў, збліжае і ўзабагае актываў і гледачоў.

Ды і на звычайных гастролі не забываемся. Імкнемся так скласці лэстакі пездка, каб павысць адрознівае ў некалькіх пунктах руку на маршруце. Наведзілі аграпаркад з напярэдняй завітэй ў абласны цэнтр. Возім па Беларусі “Горкі хлеб”, пабудаваны на ўспамінах дзейнай вайны, што апынулася на акупаванай тэрыторыі. Скарыецтанья ў і’есе дакументальныя матэрыялы, паданеныя праз мастацкае ўвасабленне, уражваюць куды больш, чым лекцыя ці ўрок. А ў канцы красавіка пры падтрымцы Саюзнай дзяржавы плануецца паказ “Горкага хлеба” ў Маскве — з удзелам Руслана Чарнецкага не толькі як заслужанага артыста, але і як міністра культуры.

— Вядома і пра ўдзел ў фестывалях, у тым ліку замежных. Дый творчае супрацоўніцтва з расійскімі ўстановамі культуры добра развіваецца.

— Наш калектыву са спектаклем “Фаўст. Здаелка д’яблам” 21 сакавіка быў запрошаны на XVIII Міжнародны маладзёжны тэатральны форум “М@г.кантакт”, прычым у пазаконкурсную праграму, на правах ганаровага госьця, што на гэтым фестывалі зараеацца рэдка. У маі павізем “Opus 40. Беспасажніца” ў Тамбоў, на фестываль імя Мікалая Рыбакова, куды мы калісьці ездзілі з “Пане Каханку”. Цяперашняе запрашэнне — водгук на нашы працяглыя расійскія выступленні з “Беспасажніцай”, што сталі вынікам удзелу калектыву ў замежным напрамку праграмы “Вядзі гастролі” Міністэрства культуры Расіі. Атрымаў наш тэатр і чарговы грант Аўтаномнай некамерцыйнай арганізацыі “Рускія сезоны” на пастаноўку рускай класікі. Чарговы, таму што пазадзец пры іх падтрымцы былі ўвасаблены “Казкі Пушкіна”. Цяпер будзе “12 крэслаў” Ільфа і Пятрова. У лістападзе мы павінны вярнуцца ў свой будынак — праца закіпіць яшчэ мацней.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА
і з архіва тэатра

Тэатр “Інклюзіён”

Студыя танца SLAM

Ірына Цыпуліна

Фестываль “ГрымМаса”, 2023

Гомельскі абласны цэнтр інклюзіўнай культуры рыхтуецца ў другі раз правесці адкрыты інклюзіўны цыркавы фестываль “ГрымМаса”. Калектыву — лаўрэат прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь “За духоўнае адраджэнне” — мае намер паказаць гледачу ўласныя дасягненні, а таксама напрацоўкі калег з нашай краіны і Расіі. Аб гэтым і не толькі расставяла дырэктар установы Ірына Цыпуліна.

Тэатр жэставай песні Plastilini

На базе ўстановы працуюць 24 клубныя фарміраванні (калектывы і групы, таму што пазадзец пры іх падтрымцы былі ўвасаблены “Казкі Пушкіна”). Цяпер будзе “12 крэслаў” Ільфа і Пятрова. У лістападзе мы павінны вярнуцца ў свой будынак — праца закіпіць яшчэ мацней.

Галоўны складнік — адкрытасць

СТЫМУЛ І ШТУРШОК

Перадусім Ірына Аляксандраўна павядаміла, што цэнтр стаў лаўрэатам прэміі “За духоўнае адраджэнне” ў снежні 2023 года. Высокая ўзнагарода пацвердзіла: тут дамагаюцца мэт і рэалізуююць важныя праекты. Прэмія Кіраўніка дзяржавы з фармулёўкай “за актыўную дзейнасць у гуманітарнай сферы, значны ўклад у развіццё творчых здольнасцей і сацыяльную адаптацыю людзей з абмежаванымі магчымасцямі” паказала калектыву, што ён на правільным шляху, і паслужыла вядлікім стымулам у рабоце.

— Сёлета да нас прыязджаюць каманды з усёй Беларусі. Гэта Орша, Кобрын, Брэст, Гродна, Пінск, Мінск, — Ірына Цыпуліна пералічае родныя гарады ўдзельнікаў свята. Далучыліся і расійскія Ульянаўск, Масква, Ленінградская вобласць. Так што другі фестываль “ГрымМаса” стаў міжнародным.

Як адзначае дырэктар цэнтра, на першым творчым форуме свае таленты прадставілі 15 камандаў, пяць з якіх былі інклюзіўнымі, і 153 асобныя ўдзельнікі. Сёлета арганізатары чакаюць 23 каманды, у тым ліку 12 — з інклюзіўнымі прэектамі, і больш за 200 удзельнікаў. У гэтых 12 калектывах удзельнічаюць людзі з паранізаваным сільну, зроку ці работы апорна-рухальнага апарату. Хлопчыкі і дзівочкіні знаходзіць сабе ў цыркавым мастацтве, атрымліваюць штуршок да развіцця і нават да працаўладкавання.

АДЗІНЫЯ Ў КРАІНЕ

Гомельскі абласны цэнтр інклюзіўнай культуры — адзіная ўстанова такога кіталу ў Беларусі. Тут

38 штатных работнікаў, 13 з іх — з абмежаванымі магчымасцямі здароўя. Нятледзічы на інавалідацы, людзі атрымалі адукацыю, прайшлі да творчай прафесіі і сёння з’яўляюцца матыватарамі і прыкладам для іншых: не трэба апускаць рукі, што б ні здарылася ў жыцці.

Калі чалавек імкнецца да чагосьці, ён атрымае дапамогу ад дзяржавы, і ад кіраўніка, і ад башкоў, уплыве на Ірына Цыпуліна. Дырэктар цэнтра расказвае, што ўстанова працуе па шэрагу напрамкаў — праводзіць нешмалкі ўнікальных фестываляў. Напрыклад, “Маленькія міс і містар Deaf” — для дзейч, якія слаба чуюць і не чуюць. У форме турыстычнага злёту ладзіць фестываль сатыры і гумару “Белая варона”. Ёсць яшчэ конкурсы выяўленчага мастацтва, гістарычныя свята, іншыя значныя праекты, вядомыя па ўсёй рэспубліцы.

— Наша народная кінавідэастандыя “Ракурс” стварыла дакументальныя фільмы “Дзеці вайны”, — дзеліцца поспехамі Ірына Аляксандраўна. — Стужку паказалі ва ўсіх кінацэнтрах краіны, на АНТ і гомельскіх рэгіянальных каналах. Цікавы і праект “Рукі бачаць”. Ініцыятыва пагаруеца ў прасторы неवलчужы, дае ўвабленне пра іх жыццё, разуменне, як працуе безбар’ернае асяроддзе, наколькі яно неабходнае.

НА КАРЫСЦЬ УСІМ

Сёння ў дзейнасць Гомельскага абласнога цэнтра інклюзіўнай культуры ўвагнула 526 чалавек. Палова з іх — з абмежаванымі магчымасцямі здароўя. Гэта людзі з рознымі дыягназамі і катэгорыямі інавалідацыі. Такія асобы спачатку наведва-

Гомельскі абласны цэнтр інклюзіўнай культуры — адзіная ў Беларусі ўстанова культуры, якая развівае інклюзіўную творчасць, удзельнічае ў сацыялізацыі і самарэалізацыі людзей з абмежаванымі магчымасцямі здароўя.

юць індывідуальныя заняткі, затым уключаюцца ў агульную працу. Вельмі важны момант — карысць атрымаваць усе. Да прыкладу, здароўя падапечныя, бачачы намаганні таварышаў з інавалідацы і іх радасць ад выніку, лягчэй успрымаюць часовыя цяжкасці.

ДЗВЕРЫ — НАСЦЕЖ!

Калектыву мае шмат унікальных напрацовак па рэалізацыі праектаў у галіне інклюзіі. Сюды часта звяртаюцца тэрытарыяльныя цэнтры не толькі з Гомельскай вобласці, але і з Віцебшчыны, расійскія Ульянаўск і Бранска. Спецыялісты з горада на Сожы праводзяць майстар-класы, з задавальненнем аказваюць металічную і практычную дапамогу калегам, знаёмыя з іх вопытам.

— У кожнай установе, у кожнай краіне ёсць свае прынішчы працы, — ганорыць Ірына Цыпуліна. — Вылучаючы досвед, мы можам ствараць нешта інавацыйнае і ўкараніць у сабе. Таму цэнтр зашкаўляе ў сумесных праектах з іншымі ўстановамі культуры ў галіне інклюзіі. Нашы дзверы заўсёды адчынены!

Віктар ГАУРЫШ
Фота з архіва ўстановы

У першай лініі — беларуска!

Трэйкурсніца Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Дар'я Ганчарэвіч увайшла ў топ-10 на сёлетнім конкурсе "Міс Глобал", апярэдзіўшы наймацнейшых саперніц з розных краін свету. Гэта сведчыць аб высокім узроўні айчынай школы прыгажосці і cudоўных якасцях нашай герані.

Рашэнне Нацыянальнай школы прыгажосці выбраць Дар'ю, каб яна прадставіла рэспубліку на міжнародным форуме, абгрунтавана. Дзяўчына займаецца мадэлінтам з 13 гадоў, перамагла ў конкурсе "Міс Беларусь — 2021", мае неверагодную харызму і заўсёды працуе з высокай аддачай.

— У падлеткавым узросце я была вышэйшая за многіх аднагодкаў і худзейшая. — Мама прапавалае суразмоўніца. — Мама перажывала, што пачну камплексаваць з-за зменшасці, таму прывяла ў Нацыянальную школу прыгажосці, дзе выхаванкі падобнага целабудавання. Мне там спадабалася: стала сваёй сям'я, сваякі, акрамя новай гарызонты і матчынасці. Важным для сябе і паступленне ў БДУКМ на факультэт культуры і сацыяльна-культурнай дзейнасці. На кожным занятку не толькі атрымліваем глыбокія профільныя веды, але і праходзім грунтоўную гуманітарную падрыхтоўку. Мая будучая спецыяльнасць — арганізатар мерапрыемстваў. Ужо напрацоўваю прафесійны вопыт у арганізацыі дзіцячых фестываляў, што дапамагае рухацца ў гэтым напрамку далей.

Для ўдзелу ў "Міс Глобал — 2025" было заўялена 65 прэтэндэнткаў з розных краін свету. Аднак пільна дзіцячых дыскваліфікацыя.

— Правілы строгія, на працягу двух конкурсных этапаў у Камбоджы і Тайландзе арганізатары знаходзіліся з намі пастаянна. Прычым пра іх намеры немагчыма было здагадацца, — распавядае Дар'я. — Мы мелі пэўныя зносіны з пераможцай "Міс Глобал — 2017", але ж да самага фіналу не ведалі, што іна акажацца ў журы. Між тым Барбара Худзіна дэ Мела Вітарэлі пільна назірала за намі ў розных сітуацыях, што дазволіла ёй зрабіць высновы аб характары і чалавечых якасцях кожнай.

Спаборніцтва праводзілі ў некалькі этапаў. Спачатку — дэфіле ў дызайнерскіх касцюмах з

элементамі харэаграфіі. Папярэдне ўдзельніцы прайшлі адбор, які вызначыў, хто ў якой лініі будзе стаяць. Беларуску запрасілі ў самую прэстыжную, першую: адбіліся заняткі танцамі ў дзіяністэ.

Шмат кампліментарнаў Дар'я атрымала, калі выйшла на сцэну ў нацыянальным беларускім строі, які шёл у нашым Вялікім тэатры. Журы і публіка падкрэслілі: вобраз вельмі прыгожы. Палчас традыцыйнага дэфіле і кудальніках Дар'я таксама выглядала прудоўна.

Завяршыліся інтэлектуальны конкурс стаў сур'ёзным выбававаннем, — прызнаецца суразмоўніца. — Кожная з нас выпадкова трапілася тэма, раскрыць якую трэба было на англійскай мове за 30 секунд (гэта разам з прывітаннем, развітаннем). Тэмы розныя — пра мігрантаў, раўнапраўе мужчын і жанчын і іншыя. Мне дасталася я fast fashion — "хуткая мода". Я падарыла, пра што варта казаць: масмаркет-брэнды капіруюць даражэйшыя брэнды і прапануюць свае калекцыі па нізкіх цэнах — і шматлікі пакупнікі аддаюць перавагу таннейшым вырабам. Аднак, лічу, арыгінал заўсёды лепшы за копію! Гэта дагматычна не толькі адзення. На жаль, дарошты разгарнулі думку не паспела: мая англійская мова хоць і больш дасканалая за базавую, але не ідэальная. Падобную акалічнасць трэба ўлічваць дзяўчатам, якія мараш аб конкурсах такога ўзроўню.

Але ў выніку Дар'ю ацанілі высока.

Мне падаецца, як палчас "Міс Беларусь — 2021", так і зараз журы разглядала маю шчырасць. Я чалавек, які ніколі не выконвае "прызначаную" ролю, — падкрэслівае прыгажуня.

Спаўраўдзі, нават распавядаючы пра сваё падарожжа, дзяўчына адкрыта дзеліцца перажываннямі, думкамі, назіраннямі.

— Вельмі важна адчуваць падтрымку блізкіх. У мяне цёплыя адносіны з мамай. Яна паважае маё меркаванне і рашэнні, без

яе дапамогі ў мяне б нічога не атрымалася. Бязмерна ўдзячная за гэта і ў цэлым за выхаванне. У пазіцыі ж я была адна, без каманды. Але грэла тое, што ўся Нацыянальная школа прыгажосці, родныя, сябры і нават незнаёмыя людзі былі са мной на сувязі, нягледзячы на розніцу ў часе, — прызнаецца Дар'я. — А яшчэ я сумавала па Радзіме, па сваім, беларускім, родным — па нашай гаворцы, чысціні, ежы і свежым паветры, па людзям і стаўленні беларусаў адзін да аднаго. У Камбоджы і Тайландзе для нас арганізавалі экскурсіі. Біяспірнана ў гэтых краінах цікавая культура, архітэктура, традыцыі. Але багата кантрастаў. На вуліцах бачыла шмат дзеткаў, і яны не такія, як нашы. Сэрца сіскалася...

Дарчы, сэрца ў Даны балянц і за братаў нашых меншых. У якасці міс Беларусь — 2021 яна займалася дэбарчанасцю.

— З дзяўчатамі-фіналісткамі праводзілі паказ мод — выступалі з жывёламі з пункта часовага ўтрымання. Як мы радаліся, калі пасля шоу некалькіх з іх забралі ў сем'і! Таксама арганізавалі па ўсёй краіне збор сродкаў на корм для бяздомных жывёл. Для добрых спраў заўсёды можна і трэба знаходзіць час.

Што тычыцца планаў, наша геранія адзначае:

— Досыць даўно я не прапавала як мадэль — падумваю верніцца ў гэтую сферу. Буду рада паўдзельнічаць у падрыхтоўцы прадстаўніц нашай краіны да міжнародных конкурсаў, падзялюся ведамі і вопытам, якія набыла сама. Працягну выкладаць дзесяці дэфіле ў Нацыянальнай школе прыгажосці — гэта маё любімае хобі, у якое ўкладваю душу. А самае важнае на цяперашнім этапе — паспяхова скончыць універсітэт і рэалізаваць сябе ў прафесіі, якую зараз атрымліваю.

Пажадаем жа дзяўчыне здзісьнення ўсіх мар.

Святлана ЧКАЛАВА
Фота з архіва герані

У дзіцячым доме ў Камбоджы

Удзел у конкурсе для Дар'і стаў не проста дэманстрацыяй вонкавага аблічча, а магчымасцю падзяліцца сваімі поглядамі і расказаць свету аб роднай краіне.

Ахінуты светам нот і гукаў

Кампазітарскі талент Яўгена Якабука — навучэнца Мінскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М.І. Глінкі — адзначаны стыпендыяй спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Пра першыя творчыя крокі, спробы пісаць, а таксама пра планы — у нашым інтэрв'ю.

— Яўген, з чаго пачаўся ваш музычны шлях?

— З харавой студыі пры Брэсцкім гарадскім цэнтры культуры, якую наведваў з пачатку годаў. Пасля яе заканчэння паступіў у дзіцячую музычную школу пры Брэсцкім дзяржаўным музычным каледжам імя Р.Р. Шырмы на спецыяльнасць "Фартэпіяна" і саксафона "Прысвячэныне" — выказанне любові да роднага Брэста. Напісаў гэтую работу ў 2018-м у мелаханальную вясеньскую пару. Залатыя фарбы прыроды і сумныя аблокі, што ляцелі над горадам, знайшлі адлюстраванне ў гэтай кампазіцыі.

— А калі адбылося знаёмства са сцэнай?

— Таксама ў дзіяністэ. Упершыню паўстаў перад слухачом у якасці саіста ўзорнага мастацкага калектыву "Пеўнікі", а ў ролі піяніста і кампазітара — у 2018 годзе.

— Якія вашы творы першымі ўбачылі свет?

— П'еса для фартэпіяна і саксафона "Прысвячэныне" — выказанне любові да роднага Брэста. Напісаў гэтую работу ў 2018-м у мелаханальную вясеньскую пару. Залатыя фарбы прыроды і сумныя аблокі, што ляцелі над горадам, знайшлі адлюстраванне ў гэтай кампазіцыі.

— Наступная праца — "Танец Праўды і Хлусні" для фартэпіяна — прагучала годам пазней. У напісанні абодвух твораў дапамагла педагог БДМК імя Р.Р. Шырмы Святлана Анатольеўна Максімук. Дзякуючы яе падтрымцы заваяваў дыплом лаўрата ІІ ступені на адкрытым абласным конкурсе юных кампазітараў у 2019-м.

— Летас ваша майстэрства высока ацанілі на ІІІ Рэспубліканскім адкрытым конкурсе юных і маладых кампазітараў імя Ю.У. Семянякі...

— Я лаўрат звыш 30 розных міжнародных і рэспубліканскіх спаборніцтваў. Найбольш маштабныя — адкрыты рэспубліканскі музычны конкурс "Ступені творчасці", Губернатарскі міжнародны юнацкі конкурс імя В.А. Гаўрыліна ў Валадзе, Міжнародны конкурс маладых кампазітараў імя С.С. Пракоф'ева і Усерасійскі конкурс юных кампазітараў і музычных журналістаў "Новае пакаленне" ў Маскве.

— Дзе можна пазнаёміцца з вашай творчасцю бліжэй?

— Круты год і круглая суткі — у сацыяльных сетках, дзе актыўна прашуюю сваю дзейнасць. Ёсць два выдзеленыя нотныя зборнікі. Пачуць жа кампазіцыі

— Хто вас натхняе?

— Спіс любімых музыкантаў вельмі вялікі, але безумоўна эталон — выбітны Сяргей Сяргеевіч Пракоф'еў. Яго творчасць захапіла свесцямі, узраўнаўла шчырасцю і геніяльнай прастацею. Спачатку гэтага чалавека адгрыла вялікую ролю ў маім станаўленні.

— Дзе ў хуткім часе можна будзе пачуць вашы кампазіцыі?

— На канцэртах, што на пачатку красавіка пройдуць у Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Я. Коласа, дзіячынай музычнай школе № 1 Мінска і камернай зале імя Л.П. Александроўскай Вялікага тэатра.

— Як бачыце сваё творчае развіццё?

— Буду рухацца толькі наперад! У планах — нястомна працаваць каб пастава рэалізавацца і як кампазітар, і як выканаўца, працягваюць пецьчы слухача шчырымі папучымі і музычным характам, ладзіць яркія і душэўныя канцэрты.

— Як бачыце сваё творчае развіццё?

— Уся ўвага засяроджана на камернай музыцы, у прыватнасці на санатах, эцюдах, п'есах, рамансах. Для выканання гэтых твораў не трэба залучаць буйныя пляччкі і прыцягваць вялікую колькасць людзей, таму развіццё ў такім напрамку — разумны выбар для маладога кампазітара.

Вялета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва героя

ВЯРТАННЕ ДА КАРАНЁЎ

Хор “Агні Ясельды” быў заснаваны ў 1972 годзе Іванам Дынейкам, добра вядомым на Іванаўшчыне кампазітарам і музыкантам. Ад самага пачатку дзейнасць хор радаваў слухачоў аўтэнтычнымі народнымі мелодыямі Палесся — і зарэкамэндаваў себе як адзін з вядучых калектываў у рэгіёне. На яго чале заўсёды сталі выбітныя дзеячы мастацтва, у тым ліку Міхаіл Каспяровіч, які адграў ключавую ролю ў творчым развіцці: у 1981-м хор атрымаў званне “Народны”.

З 2013 года “Агні Ясельды” ўзначаліў Віталь Лінік — таленавіты вакаліст і спецыяліст у галіне народнага харавога спявання. Родам з Украіны, ён прыехаў у Іванава, каб адкрыць новую старонку ў гісторыі творчага аб’яднання.

— На момант, калі я прыйшоў, у калектыве працягла час не было кіраўніка, нотнага матэрыялу таксама было неабыштова, і рэпертуар даваўся адраджаць амаль з нуля. Ужо ў наступным годзе трэба было пацвердзіць званне “Народны”, і гэта патрабавала сур’ёзнай працы, — успамінае Віталь Сяргеевіч.

Пераезд у Іванава і адаптацыя да іншага культурнага асяроддзя сталі для кіраўніка сур’ёзным выклікам.

— Было няпроста. Новы горад, новая краіна, праблемы з камунікацыяй. Каб разумець песні, давялося вучыць мову. З цягам часу асвоіў, нават неаднаразова перакладаў тэксты з украінскай на беларускую. Цяпер нічога выканава абавязкі намесніка дырэктара Іванаўскага раённага Цэнтра культуры і народнага традыцый, а буда яго і знаходзіць калектыв “Агні Ясельды”, — расказвае наш суразмоўца.

Сёння ў рэпертуары хору — беларускія, рускія і украінскія народныя песні, творы аўчыханых кампазітараў, а таксама ўнікальныя фальклорныя ўзоры Палесся, сабраныя падчас экспедыцый. Калектыв співае ў тэатрах, чатырох і пяцігадошках, ствараючы насычанае і разнастайнае гучанне.

НАТХНЕННЕ РОДНАГА КРАЮ

Народны хор “Агні Ясельды” — пастаянна ўдзельнік прэстыжных фестываляў і конкурсаў. У 2024 годзе калектыв прадэманстраваў сваё майстэрства на VIII Міжнародным фестывалі этнакультурных традыцый “Кліч Палесся”, стаў удзельнікам справядлага галюна-канцэрта Брэсцкай вобласці “Мы стварэнні нашай зямлі”, які праходзіў у Палацы Рэспублікі ў рамках фестываля “Беларусь — мая песня”, а таксама прыняў удзел у Рэспубліканскай грамадска-культурнай акцыі “Марафон адзінства” у Пінску, Баранавічах, Брэсце ды іншых значных мерапрыемствах.

Высокі ўзровень выканаўчага майстэрства калектыву пацверджаны шматлікімі ўзнагародамі. Акрамя падзяк і дыпломаў за ўдзел у вышэйназваных фес-

Гучная спадчына Палесся

Іванава — культурная сталіца Беларусі — распачала насычаны творчы сезон, і сярэд галоўных дзейных асоб — народны хор “Агні Ясельды”. Пра яго гісторыю, поспехі і планы распавёў кіраўнік калектыву Віталь Лінік.

Ганна КАЛІНІНА
Фота з архіва калектыву

Ансамбль “Харошкі” выступіць 28 сакавіка ў Маларыцкім раённым цэнтры культуры.

тываліх і акцыях найбольш значныя за мінулы год — гран-пры I Міжнароднага фестываля мастацтваў “Без межаў” (г. Валгард), гран-пры Міжнароднага конкурсу мастацтваў “На Алімпіе” (г. Масква), дыплом за захаванне і папулярнасць традыцыйнага фальклора мастацтваў і ўдзел у VI раённым гісторыка-культурным свяце “Опальскі фальварак вітае тасцей”, і г.д.

Статус культурнай сталіцы Беларусі адкрывае для Іванава новыя перспектывы, а для хору — магчымасць прызначнаць свае лепшыя нумары на самых значных пляцоўках краіны.

Наперадзе шэраг яркіх падзей — выступленні шчыльна распісаны ў календары: 80-годдзе Вялікай Перамогі, Дзень Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, Свята горада, Дзень вызвалення Іванаўскага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, XIII Міжнародны фестываль “Мотальскія прысмакі”, Дзень народнага адзінства...

БУДУЧЫНЯ НАРОДНАГА СПЕВУ

Трэба адзначыць, што хор “Агні Ясельды” з’яўляецца адзіным у Брэсцкай вобласці народным калектывам, які аб’ядноўвае выключна работнікаў устаноў культуры. У складзе ўдзельнікаў — адданыя сваёй справе спецыялісты, якія не толькі выступаюць з вакальнымі нумарамі, але і прыносяць у калектыв прафесійныя веды і майстэрства, што спрыяе павышэнню агульнага ўзроўню выступленняў.

Адметнай рысай хору таксама з’яўляецца нестатычная манера падачы матэрыялу. Выкарыстоўваюцца элементы харэаграфіі і тэатралізацыі, што робіць кожнае выступленне відэішчым і эмацыянальна насычаным. Такі падыход вылучае Іванаўскі калектыв сярод іншых і стварае падчас канцэрта асабліва атмасферу.

У роліх, калі пераважае эстрадна-фарма, народнаму харавому мастацтву неабходна прыстававацца да сучасных паведаў. Там не менш мы стараемся захоўваць сутнасць традыцыйнага спеву, старанна выбіраючы рэпертуар для фестываляў і конкурсаў, — падкрэслівае кіраўнік.

Баланс паміж традыцыйнай і сучаснасцю — адзін з ключавых аспектаў работы хору. Важнай часткай дзейнасці калектыву з’яўляецца перадача традыцый моладзі. Новая ўдзельнікі прыходзяць, вучацца, а потым перадаюць вопыт далей, прапуючы ў іншых творчых праектах.

— У нас амаль 50 удзельнікаў, уключаючы вакалістаў і інструментальную групу. Гэта самы шматлікі склад калектыву ў раёне. Сёння нас чакае мноства выступленняў, і мы зробім усё, каб годна прадставіць Іванава як культурную сталіцу Беларусі, — запэўнівае Віталь Сяргеевіч.

“Агні Ясельды” не проста хор. Гэта жывая спадчына, сімвал народнай культуры, які працягвае гарэць яркім святлом, адкрываючы шлях для новых пакаленняў выканаўцаў і аматараў фальклору.

“Вослік”, “Бука” ды іншыя

Да Міжнароднага дня тэатра лялек, які адзначаецца 21 сакавіка, у Магілёве падрыхтавалі прэ’м’еру “Казка пра маленькага Восліка”. Ёсць у рэпертуары і прадстаўленні-гульні з памятаі 0+.

НА КРЫЛАХ МАРЫ — ДА БАЦЬКОЎ

Сапраўды, Магілёўскі абласны тэатр лялек мае рэпертуар для ўсіх узростаў. А днямі тут адбылася прэ’м’ера, якую ў поўнай меры можна назваць сямейным спектаклем — і таму, што пастановаўка скравана на захаванне сямейных каштоўнасцей, і таму, што ігравы не засмучаюць ні бацькі, ні дзіцяў-бабулі. Кожны зверне ўвагу на розныя адценні гісторыі, якую ўвасобіў на магілёўскай сцэне галоўны рэжысёр Тамбоўскага тэатра лялек Іван Карпаў і яго пастановачная каманда.

У час прагляду, магчыма, хтосьці згадае паказаныя ў аснову казкі Таццяны Макаравай, што выйшлі ў пачатку 1970-х і з той пары мелі безліч перавыданняў. Хтосьці — знятыя на іх савецкіх лядзеных мультфільм “Мара маленькага восліка”.

— Ані Ясельды” не проста хор. Гэта жывая спадчына, сімвал народнай культуры, які працягвае гарэць яркім святлом, адкрываючы шлях для новых пакаленняў выканаўцаў і аматараў фальклору.

Сцэна са спектакля “Бука”

ЗГУЛЯЕМ З НЕХАЧУХАМ?

Спектаклю “Бука” споўнілася 10 гадоў. За гэты час змянілася пакаленне артыстаў, але іграшча ён з такім імгнем, бы на прэ’м’еры. І рэакцыя маленькіх гледачоў — самая неспрадына. Здавалася б, узятая за аснову і добра перапрацэная казка Міхаіла Супоніна не ўтрымлівае асаблівых творчых знаходак: маўляў,

Лялькі — планшэтныя і разнастайныя пальчаткавыя.

На хэта проста убачыць новы для сябе твор пра Восліка-летушчэнік, што фантазна неверагоднымі прыдумкамі і марыць стаць матыльком. А некаторыя будуць да бясконца разглядаць багаты візуальны шэраг, што пачынаецца з адметнай афішы і прыцягальнай фотазоны. Ці ж можна не зрабіць злымак з такім мільям, крапальным жоўта-бэзавым Вослікам!

Сцэнаграфія Веранікі Гарбуновай надзвычай рухавая. Вылізнае прэца ў цэнтры адгравае ролю своеасабліва наваротнага сына. Дупло ў ім становіцца экранам для тэатра сёння — праз гэты прыём праводзіцца мяжа між рэальнасцю і фантазіямі-мроям. На авансцэне — некалькі паўкрываных канструктываў, лядзёчкі з перакладзіннамі, што звычайна ўстаўляюцца на дзіцячыя пляцоўкі. Тут яны да пэўнага часу “зауважлівы” пад спільнае галі і каранёў, а потым перакрываюцца, ператвараюцца ў масточкі і нават у падабенства кілафона, які ў той момант гучыць.

Кампазітару Алесі Растовіцкай выбітна удаліся яркія фрагменты музыкі фонавай, атмасфернай. У песнях ка, што артысты выконваюць жыўцом пад фанатэраму-“мінусоўку”, часам хацелася больш “смачнай” аранжыроўкі.

Раней у гэтай казцы падкрэслівалася: каб ператварыцца ў Вусеня ў Матылька, трэба шмат працаваць. Цяпер на першы план яго нават лялькі тэатральнае усё разбегліся! Адна з іх нават унікалоў прапаноўвае, як выпрыскаць канфіктны характар. Выходзіць далёка не адразу, і гэта вучыць дзяцей... Прайграваць — не здавацца пасля няўдзяч, а ўпарта крочыць да перамогі.

Інтэрактыў тут не проста хапае. На ім будуецца усё дзеянне, ад пачатку да фіналу. І гэта далёка не толькі звязаныя прагатовы пакідаць кагосьці з героўмі, а вылісяць гульні, скраваныя на савольназную дзіцяй. Да зладжанага дзета артыстаў далучацца “акціўскі ансамбль” усёй залы — тым больш спектакль праходзіць не на асноўнай сцэне, а на камернай. Малеча сядзіць на палухах і радасна штурас ускавак з іх, ледзь атрымаўшы заклік патанчыць-пагуляць. Энергетыка

неабходнасць працягваць найлепшыя сямейныя традыцыі і пры гэтым заставацца самі сабой, не страчаючы фантазію, уласнай дзіцяці, а яшчэ — пра неабходнасць “адпусціць” дзіця, прывучаць да самастойнасці, незалежна прыглядаючы за ім, а таксама дазваляць рабыць уласныя памылкі — і дапамагаць іх выпраўляць.

артыстаў зашкаляе. Ад іх літаральна разлітаюцца іскры, ды не маланак, а бенгалскія агнёў ці салюты. Атмасфера шчырая, добрая, завадная. Яна не адпужае, яе гэта здарэцца ў іншых калектывах пры няўмелым звароце да маленькіх гледачоў, а, наадварот, прыцягвае іх — прычым куды больш, чым калі б гэта былі звыклы паказ на сцэне.

Праз гульні з дзіятай навучаюцца і дарослыя, пераймаючы вопыт плённага ўзаемадзеяння розных пакаленняў. Без бацькоў тут часам папросту не справіцца! Асобныя лялькі, а таксама сцэнічныя стрэй, з дапамогай якіх артысты пераўвасабляюцца ў іншых персанажаў, ствараюцца літаральна на вачах. Чым не дадаковы майстар-клас па сумесных гульнях? Мы заўжды імкнемся даць дзіцяці усё найлепшае. Але усім не абавязкова гэта павінны быць дарэгі пацкі. Куля больш каштоўнае тое, што не прылабш ні за які грошы: сонечны настрой, зніне ў вачах і, нарэшце, само ўменне ўзаемадзеяння, сямейства, ралавацца, а не заставацца Букам.

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота з архіва тэатра

Сцэны са спектакля “Казка пра маленькага Восліка”

Больш за 35 гадоў Святлана Лявонцьева працуе галоўным захавальнікам фондаў Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый імя Ф.Р. Шклярава. А ўсёга сваёй установе яна прывясціла амаль паўстагоддзя.

З пачуццём абсалютнага шчасця

Стаж сур'ёзна, ды Святлана Іванаўна прызнаецца. Няма алування стомленасці і жадання спыніць працоўную дзейнасць. Ёсць пачуццё абсалютнага шчасця: я там, дзе павіна быць, і займаюся тым, што люблю! Сярод моіх працаў, якія роліца са старажытнага беларускага горада Акермана (цяпер Белград-Дністроўскі), былі стараабрадчыцы. Таму вывучаць гісторыю гэтай рэлігійнай плыні для мяне вельмі цікава. Ува мяне пяць шмат рознай крыві — руская, украінская, мадлаўская, польская... Але Беларусь стала для мяне родным і вельмі цёплым домам.

ДАСЛЕДАВАННІ ЯК АСНОВА

— Чым займаешся галоўны захавальнік? Найперш гэта вялікая адказнасць за ўсё, што ёсць у музеі, — распавядае суразмоўца. — Трэба вядоць інвентарызацыю, задушыць інвентарныя кнігі, кнігі асноўнага паствулення, акты прыёмкі экспанатаў ад дарыльшчыкаў, іншай дакументацыі — яе штодзённа шмат. Асцоньвае, у якім стане экспанаты, накіроўвае іх рэстаўратарам (у музеі іх няма), алібраць прыдатныя для стварэння выстаў. І яшчэ вельмі важны складнік працы — даследаванне. Калі атрымаеш новы прадмет, то імкнешся высветліць даканана яго прызначэнне, гісторыю, хто ім валодаў — пытанні шмат, і на іх неабходна знайсці адказы. Толькі праз глыбокае вывучэнне можна вярнуць рэчы жыццю!

МУЗЕЙ, ЯКІ МАЕ ДУШУ

— Раўнае аб стварэнні музея было прынята ў 1978-м. А наступным летам мы прыйшлі сюды ўладкоўвацца з Галінай Нячаевай, абедзве — выпускніцы філфака Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта, якія працавалі ў сельскіх школах, — распавядае Святлана Лявонцьева. — Заснавальнік і першы дырэктар музея Фёдар Шкляраў адразу папарэдзіў: шмат чаго мы будзем рабіць самі. Мы і не падазравалі, што дзядзька займацца зусім не “жаночым рукадзеллем”: у ход ішлі малаткі, стамескі, сякеры... Фёдар Рыгоравіч залумаў, каб у музеі і ваарты, і дзверы, і парэнчы былі разбяжаны. Ён быў майстар на ўсе рукі, і мы імкнуліся дапамагчы, чым маглі. А заробак быў малосенны. Часам мы скардзіліся, джэк ён у адказ: “У вас такая (!) праца, а вам за яе яшчэ і грошы плаціць! Гэта вы дзяржаве павіны прыплачваць”!

У кожнага з супрацоўнікаў музея ёсць напяркі, якім ён надае павышаную ўвагу. Нехта займаецца вывучэннем ткацтва ў кантэксце фальклорных і абрадавых традыцый, іншы — семантыкай беларускага арнаменту, хтосьці — ікананісмі, аб дэкарэтыўна-прыкладной творчасці, ці народным касцюмам. Прыярытэт Святланы Лявонцьевай — кніжная культура.

— Больш блізкая тэма, па якой абараняла дысертацыю, — “Мастацтва рукапіснай кнігі Веткаўска-Старудубскага рэгіёна XVIII — пачатку XX стагоддзя”. І калі нам удалося ўкараніць у навуку такія паняцці, як веткаўская школа ікананісці, веткаўскія стыль, арнамент і веткаўска-старудубскія традыцыйныя рукапісныя кнігі, гэта шмат што значыць. Мы вядзем унікальны слоўнік майстроў Веткаўска-Старудубскага рэгіёна канца XVII — пачатку XX стагоддзя. У ім ужо больш за 180 іменаў, 145 з якіх аднавілі мы.

Па кансультацыі да нас звяртаюцца ўстановы, калекцыянеры, таму мы абавязаны ведаць шмат. Да гэтага ж вывучаючы матэрыял становіцца асновай для лекцый і дакладаў, у тым ліку для выступленняў на навуковых канферэнцыях, у якіх часта ўдзельнічаем.

Вялікая частка працы — стварэнне тэматычных выставак. Дзякуючы ім удаецца прадэманстраваць найбольшай колькасці глядачоў прадметы, якія ёсць у фондах. Экспазіцыі размяшчаюцца не толькі ў самым музеі, але і ў Гомельскім філіяле. Дарчы, 21 сакавіка ў ім адкрылася выстава “Заснавальнік”, прысвечаная стагоддзю з дня нараджэння Фёдара Шклярава.

“ПАГУТАРЫЛІ”

Святлана Іванаўна праводзіць шматлікія экскурсіі. Яна упэўнена: тое, як наведвальнікі ўспрымуць прапанаваны матэрыял, напакіць зліваць, зачаруе іх кожны прадмет, залежыць ад экскурсавода.

— І калі бачыш, што зноўле выскікаеш у чалавек мошніца панушці — ралася, захапленне, а часам і слёзы, — гэта зарадка неверагоднай энергіі, — распавядае Святлана Лявонцьева. — Нейк складала, што кожная мая сустрэча з гаспадарам музея завяршаецца добрай гутаркай. Людзі дзельна эмоцыяналі, і гэта неапісны момант. Нядаўна да нас прыйшоў хлапчук гаюў самі з бацькамі. Су-рэзна слязю, расплыўся, а пры развітанні сказаў: “У вас асаблівы музей. Я дакладна ведаю, бо шмат дзе быў”. Я цікаўлюся: “Чым асаблівы?” Ён у адказ: “Мы з вамі пагутарылі!” Вельмі кранальна...

А ўвогуле ў музеі спісана шмат тамоў Кнігі падзяк. У іх — пра нашы неверагодныя калекцыі, пра новыя веды, якія наведвальнікі запачылі з экскурсіі. А яшчэ аб тым, што ніякая лічбавізацыя не заменіць чалавечыя стасункі.

Святлана ЧКАЛАВА
Фота з архіва герані

На фота:
1. Святлана Лявонцьева ўстаноена Нагруднага знака Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь “За ўклад у развіццё культуры Беларусі”, 2024.
2—4. Фрагменты экспазіцыі “Народнае ткацтва”, “ікананісці”, “Мастацтва ікананісці”.

Нязгасны агеньчык

Ансамбль танца “Равеснік” — адзін з найстарэйшых дзіцячых калектываў краіны. Амаль за 70 гадоў ён зацікавіў харэаграфічным мастацтвам больш за 12 тысяч юных талентаў і стаў буйным цэнтрам эстэтычнага і духоўнага выхавання беларускай моладзі.

Гэты ансамбль заснавала пры Рэспубліканскім Палацы культуры прафсаюзаў у 1958-м народная артыстка БССР Марына Мікалаеўна Бялязкая. Чатыры дзесяцігоддзі яе чулага кіраўніцтва прывялі калектыву да багата дасягненняў, у тым ліку званне “Народны” ў 1964-м.

Рэпертуар “Равесніка” ўключае больш за 50 харэаграфічных пастановак і кампазіцый: гульнівыя, сюжэтныя, аўтэнтычныя беларускія танцы, тэматычныя замалёўкі. Прыярытэты напрамак — народны. Вывучаюцца таксама асновы класічнага і сучаснага танца.

— Застыць і аднастайнасць не ўласцівыя ансамблю: за апошнія пяць гадоў педагогі стварылі дзясяткі новых харэаграфічных кампазіцый. Самыя прыкметныя сродкі — “Прывітальная”, “Сінь валашкава”, “Мітусь”, “Беларуская лавонка”, “Марская сюіта”, “Козачка”, “Мой шлях”, “Та, ты дзе?” — распавядае Лізавета Валер’еўна Багданова.

— Вядлікі шлях разам з “Равеснікам” прайшлі заслужаныя работнікі культуры БССР Лёда Аламаўна Міхайліцкі і заслужаны дзеяч культуры Рэспублікі Беларусь Таццяна Паўлаўна Семчанка, якія ўзначаліваюць ансамбль да 2023-га. Сярод заслуг рухавіка кіраўніка — спецыяльная прэмія Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзяля культуры і мастацтва ў намінацыі “Выкананне творчай моладзі” і званне “Заслужаны калектыв”. Высокі статус, дарчы, ансамбль атрымаў першым з дзіцячых групоў краіны ў 2004-м.

Праўдзальнішай сляўнай педагогічнай традыцыі стала Лізавета Валер’еўна Багданова — былая ўдзельніца “Равесніка”, якая вярнулася ў родны калектыв пасля заканчэння БДУКМ.

— Любой пераможца папярэднічае працягламу шляху пакрытасці — ад пастаноўкі нумара, прадумвання касцюмаў, напісання музыкі, адпрацоўкі кожнага руху да пражывання кампазіцыі на сцэне. Натуральна, удзельнічаючы ў конкурсах на Радзіме лягчэй: вялікую ролю адыгрывае падтрымка бацькоў і спягдлівых беларускіх глядачоў, — падкрэслівае Лізавета Валер’еўна.

— Наша нязменная місія — гадаванне ў новым пакаленні любові да беларускай культуры, горбаты за нацыянальнае спадчыну і традыцыі, — адзначае Лізавета Валер’еўна. — А ключ да сэрца дзяцей — цёплая атмасфера. “Равеснік” — гэта вялікая дружная сям’я, якая дорыць кожнаму незабўнае і яркае маленства.

— Застыць і аднастайнасць не ўласцівыя ансамблю: за апошнія пяць гадоў педагогі стварылі дзясяткі новых харэаграфічных кампазіцый. Самыя прыкметныя сродкі — “Прывітальная”, “Сінь валашкава”, “Мітусь”, “Беларуская лавонка”, “Марская сюіта”, “Козачка”, “Мой шлях”, “Та, ты дзе?” — распавядае Лізавета Валер’еўна. — Старасце, каб колькісьці нумароў рэпертуара атрымавацца вельмі ўдала і замалоўваецца ў рэпертуары надора, іншае выконваецца цягам года, потым асоўваецца ў аркхіў і адраўноўваецца. Шкава, што ў кожнай узроставай групе ёсць свае “любімчыкі”. Усе дзіцячкі, напрыклад, марыць хутэй патрапіць у старэйшую катэгорыю і станавіць “Ружы”, а малышы чакаюць пераходу ў асноўны склад, каб упершыню выканаць “Веселуху”.

АКЦЭНТ НА НАРОДНЫМ

Цяпер у складзе ансамбля — больш за 230 хлапчукоў і дзічучынак ад 4 да 17 гадоў.

— Для самых юных працуюць падрыхтаваныя групы, дзе будучыя зорачкі набіраюцца веды і вопыту. Кастынг для гэтых дзіцей ладзім штогод у канцы жніўня — пачатку верасня. Абявзкова азначаюць фізічныя далення, музычнасць, успрыманне настаяніка і яго заданні, — распавядае кіраўнік. — Наступны этап навучання — пераход у асноўны склад, які дзельніца на малодшую, сярэднюю, сярэне-старэйшую і старэйшую катэгорыі. У кожнай дзеці займаюцца каля трох гадоў.

СІЛА ТАЛЕНТУ І НАМАГАННЯЎ

Вынік плённай працы балетмайстраў і выхаванцаў калектыву — мноства прэстыжных узнагарод. Так, за апошнія гады “Равеснік” двойчы заваяваў гран-пры Міжнароднага фестывалю дзіцячых і юнацкай творчасці “Крок да мары” (Беларусь), дыплом лаўрэата І ступені Міжнароднага конкурсу “Скрыжаванні VII” (Беларусь), Міжнароднага конкурсу-фестывалю творчых калектываў і выканаўцаў “Час талентаў” у Смаленску, Міжнароднага конкурсу вальна-харэаграфічнага мастацтва “Феер’я танца” і III Рэспубліканска-

га вальна-харэаграфічнага конкурсу-фестывалу “Галатка” ў Мінску.

“Наша нязменная місія — гадаванне новага пакалення ў любові да беларускай культуры.”

— Захоўваючы традыцыі, стараемся спрабаваць нешта новае і цікавае, увабляючы творчыя задуммы педагогаў і выхаванцаў. Цяпер распрацоўваем некалькі ярскых харэаграфічных пастановак, якія ўпрыгожаць і ўбагаціць рэпертуар “Равесніка”, — распавядае Лізавета Багданова. — Важная мэта на перспектыву — пашырэнне гастрольнага дзейнасці ансамбля і праслаўленне нацыянальнай культуры Беларусі.

Віалета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з архіва калектыву

Цяжкая гіра, прывязаная да касы

Карціны, скульптуры, фатаграфіі, інтэрактыўныя зоны... Выстава "Мода. Паміж прыгажосцю і прымусам", што працуе ў Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў Рэспублікі Беларусь, не пра стыль, а пра жыццё, пра ўсё, што акружае нас. Для кагосьці гэта падасца выклікам і штуршком перагледзець сваё стаўленне да звыклых рэчаў, а для некаторых — складаным мастацтвам. У кожным выпадку...

Гледачы апанілі высылкі творцаў: тэрмін працы становіцца б'ю прайняты прыз вліклі попят. І гэта пры тым, што імёны ўдзельнікаў у большасці нікому не вядомыя. Чаго не знойдзеш на гэтай выставе, дык гэта ўласна мода. Тут не ўбачыш вычварных убранняў, якімі дызайнеры навіперадкі імкунца ўразіць на профільных фестывалях. Няма і гістарычнага або культуралагічнага экскурсу ў тэатры моды і мастацтва. Гэтая самая "відэачынная" тэма нібы наўмысна абмінулі.

Бо задача праекта іншая: мастацкая рэфлексія над модай як свайго кіштату комплексам стэрэатыпаў, што вызначае крытэры прыгажосці — ці, прынамсі, на гэта прэтэндуе. Праект ставіць пытанне рубам: ці варта такім крытэрыям давараць і адпавядаць? На афішы — цяжкая гіра, прымазаная да дзювай касы. Праца аўтаркі Alice.in.Fotoland ілюструе амбіцэнтнасць моды: з аднаго боку, яна робіць чалавека прыгажэйшым, з іншага — абязжарае не заўсёды дасяжнымі стандартамі.

"ЗВЫЧАЙНАЯ" ПРЫГАЖОСЦЬ ЯК АНТЫТЭЗА ГЛАМУРЫ

Выставу адкрывае праект "За занавескай". Гэта влізкая падборка аматарскіх сэлфі, зробленых у прымаральных. Здалася б, у такіх здымках няма нічога асаблівага. Ды менавіта ў гэтай звычайнасці і топіцца ўвесь цымус. Праект — свайго кіштату антытэза гламурнай фэшн-фатаграфіі з яе ілюстрацыяй на эксклюзіўнасць. Замест вывараў і карпілава спаруджаных вобразаў, над якімі працуе цэлая індустрыя спецыяльна навучаных людзей (мадэльераў, віжжыстаў, дызайнераў...), бачым неспрэчлівыя выразы твару нашых сучаснікаў.

І высылкі маюць пэўны плён: глядзець на сэлфі сваіх "звычайных" сучаснікаў аказалася досыць цікава. Яшчэ цікавей далучыцца да праекта самім: сцены колішняга музея літаральна абрастаюць здымкамі гледачоў. Тэму "звычайнай" прыгажосці, не алпаўнай навязанай глянцавай культурнай стэрэатыпам, актыўна падхопліваюць і іншыя аўтары выставы. Прыкладам, Міша Дадліда абраў сюжэты сваіх графічных работ твораў самай банальнай правы рэчаныя выразы твару нашых сучаснікаў.

Выстава ўздымае адно з самых надзённых у сучасным мастацтве пытанняў: што вартае ўвагі, а што не. Стандарты алкас відэачыны: професійнае фэшн-фота мае куды большую каштоўнасць, ніж звычайны здымак звычайнага чалавека. Але праект перакрывае ўсё з ног на галаву... ці, магчыма, наадварот.

Закансерваваныя рэчы і звыкліх з імі ўспаміны

АСАБІСТАЕ ЖЫЦЦЁ РЭЧАЎ

На старонках класічных раманаў прамітэры гардэроба часта апісаныя падрабязна і з пачуццямі — як быццам гэта хай і другародная, але ўсё ж дзейная асоба. Ды сёння масмаркет, што заваліў нас таннымі таварамі, зрабіў адзенне нечым часта ўтылітарным: набыў, выкінуў і забыў... Не змаўляючыся, многія ўдзельнікі выставы напрыклад імкунца вярнуць рэчам іх асабістае жыццё — бо яно неаддзельнае ад біяграфіі гаспадароў. Для яго пошукаў фатаграф Андрэй Шчукін вырабіўся на блышным рынку. Гэтая з'ява даўно мае не столькі эканамічны, колькі культурны характар: яна вабіць тым, што рэчы, якія там можна апшукань, — эксклюзіўныя: кожная мае свой асабісты лёс. Нават калі гэта копія Джаконды, якая чэкае пакупніка побач з галоўшай шапкай. І такімі ж непаўторнымі ў сваёй каларытнасці выглядаюць заўсёды "поля цудаў" — прынамсі, на пачатку Шчукіна.

Максім Бухавец сканцэнтравана ўвагу на такім асцясуры, як акуляры. Ён папрасіў розных іх "носьбітаў" парэфлексаваць на гэтую тэму ва ўласным жыцці. Чым алкней маленькую скрынечку Пандоры. Выявілася, што ці не кожны "акулярнік" можа палізіліцца шікавым досведам на гэты конт. Праект недарэмна называецца "Унутранае і знешняе": ён маляўніча дэманструе каласальны ўплыў рэчаў на душэўны стан іх уладальніка. Спраўдзілі, прыказка "свая кашуля бліжэй да цела" мае і яшчэ адно значэнне. Наша адзенне абрастае ўспамінамі, надзеямі і мэрамі — часам надзілесенным. Гэтую тэму дасціпна закранае інсталляцыя Віктарыя Батан і Андрэя Новікава "Кансервацыя". Прадметы гардэробу тут закатаныя ў слоікі, кожны з якіх мае алмасловы подліс. Напрыклад, "Пацыхонае спягаканіе" або "Проста шкада выкінуць". Так нашы асабістыя рэчы становіцца магорыяльным уласцебнем эмоцый гаспадароў. І гэтыя эмоцыі — не раўноўны бы старыя транты — мы беражліва захоўваем у сваіх шафах да каморах.

"ЧУЖЫЯ" Ў ПОШУКАХ СВАІХ

Некаторыя ўдзельнікі выставы акцэнтуюць увагу менавіта на той самай гіры, што прымазаная да дзювай касы. Ці, дакладней, удзельніцы. Выстава яшчэ раз сведчыць: жаночы погляд на стандарты жаночай жа прыгажосці вельмі адрозніваецца ад погляду мужчынскага. Калі апошнія могуць успрымаць іх крытычна, першыя часам успрымаюць траўматычна.

Скульптарка Алена Ліпінская называе моду "сродкам сацыяльнага выжывання": аўтарка прыпадае моднае адзенне да поўсці, панцыра або лускі, якія абараняюць жывёліну ў прыродным атачэнні і дазваляюць вытрымаць міжвадую канкурэнцыю.

Аляксандра Лаўрышквіч стварае антыканон прыгажосці — дзювы-дзювыны гібрид жаночы і рабы. Азначыць, таксама па-свойму прыгожа. А вось Тоня Сілава ў фотарапэцы "Усё найлепшае ўва мне" мяняе погляд звонку, схіляючы да апнікі ды параўнання, на суб'ектыўнае успрыманне ўласнага цела — успрыманне, якое прыводзіць да прыняцця сябе. Кожная з яе рабейн — а гэта жанчыны рознага ўзросту — павіна была

абраць тую частку свайго цела, якая ёй падабаецца, і тую, якая не. Прычым гэтыя фотадзіплеты наўмысна не падпісаны. Таму глядач зазвычай не можа зразумець, дзе п'юс, а дзе мінус. Што прыводзіць да вельмі адносна ўмоўнасці нават самаацэнкі (не кажучы ўжо пра вонкавую) — і звязаных з гэтым комплексаў.

Вышквалонцы постмадэрніст Аляксандр Некрашэвіч прадэманстраваў працы з серыі "Чужыя". Прыкладам, шлюбны партрэт Тэклі Ружы Радзівіл (1720-я) быў пераствораны ў выяву героя згаданага вышэй галіцкага блокбастара. Эфектны ход мае палвойнае дно: уласабыле тую адчуваецца погляд звонку, ды яшчэ і з іншай эпохі.

ЯКОГА ПАМЕРУ ТЫ ЧАЛАВЕК?

Урэшце, адзенне спакоу веку успрымалася як нешта метафарычнае — пачынаючы, прынамсі, ад першых раздзелу Бібліі, дзе влізца пра грэхпападзенне Адама і Евы. На выставе такая трактоўка таксама прадстаўлена досыць пераканана.

Якія "кашчымі" я забываю здымаць? Якія нормы мне п'юснуб, а якія не? І самае галоўнае — што з гэтым рабіць?

Кацярына Жучэнка, якая мае алдукацыю канструктара-мадэльера адзення, прапануе публіцы шікавую інтэрактыўную гульнію "Канструктар асобы". Трэба вымераць свае параметры сантыметрамі і супаставіць іх з вызначанымі шаблонамі — каб ўрэшце прычпіць да сябе з'ялік з наліпсам кіштату "Мужчына 54-га памеру". І ў выніку кожны эксперымэнтальным чынам прыйдзе да высновы, што "правільных" (то-бок алпаўдальных нормаў) фігур у прыродзе не бывае. Атракцыён карыстаецца сярод наведвальнікаў немалой папулярнасцю.

Аўтарка залісца пытаннем: ці не з'яўляюцца ўсе створаныя намі шаблонны злом? Алкас неадзначаны, як і амаль усё ў гэтым свеце: з алпана боку, стандарты нівелююць індывідуальнасць, а з іншага — спрыяюць паразуменню паміж рознымі суб'ектамі (прычым маюцца на ўвазе не толькі вытворцы адзення і яго пакупнікі).

Выстава яшчэ раз сведчыць: адзенне можа выконваць таксама і ролю абстрактнай метафары. Як, напрыклад, у мінімаліскай скульптуры Волгі Орсік: алдін з кутюй бетоннага паралелепіпэду зроблены з бэльх медыцэніскай халатаў. Тут аўтарка робіць акцэнт на прыродныя ўласцівасці выкарыстаных ёю матэрыялаў: мяккая гнуткая тканіна супрацьпастаўляецца маналітнаму бетону. Ну а праекты на рэалізацыю волыны рабіць кожны з гледачоў... або не рабіць, бо мінімалізм іх і не вымагае.

НОВЫ ПЭНДЗАЛЬ ДЛЯ МАСТАКА

У тым, што арсенал мастакоў хутка папоўняецца магчымасці спугнутага інтэлекту, сумніваюцца не выпалада. Болей за тое, саркастычная з'яўка ўтраўнага дзверзюш, што неўзабаве ШІ зробіць мастакоў беспспраўнымі.

яны пачнуць успрымацца звыклым інструментам вывудлення аўтарскай ідэі, як пэндзаль або, скажам, фоталапарат. На першы план вывуднае аўтарскае задуме — як і ва ўсіх іншых творах мастацтва.

Пра апошняе не станем свірдаваць з п'юнасію, але ясна адно: ужо сёння штучны інтэлект дазваляе аўтару лёгка, бюджэтная і, галоўнае, пераканана рэалізаваць свае самыя фантазмагарычныя ідэі. Выдатны прыклад — вліза Гэрыя Ляпкіна, на якім ён інспіраваў ваірыкі паказ моды. На погляд выходзя абвешаныя кедамі нямоглыя бабўл, розныя міфічныя стварэнні і нават духоўгаловы шкідлет, які развальваецца на вачах у з'яўляючай публікі. І хая ўсё выглядае даволі рэалістычна, нівольная жывая істота пры стварэнні гэтай працы не пацірапела — што, вядома, самае галоўнае.

Якія пачнуць успрымацца звыклым інструментам вывудлення аўтарскай ідэі, як пэндзаль або, скажам, фоталапарат. На першы план вывуднае аўтарскае задуме — як і ва ўсіх іншых творах мастацтва.

Няма сумневу: ужо аўтра эксплуатацыйны магчымасці ШІ будзе цяжка кагосьці здзіўляць: тэхналогія гэтыя даступныя ці не для ўсіх. Сам факт іх выкарыстання перастане прыняваць хоць якую ўвагу, і ўжо не застаецца.

Такі ж пасыл — але куды больш традыцыйнымі (прынамсі, на сёння) сродкамі — уласабыле ў інсталляцыі "Паглынненне" Настасся Акулава. Гэта свайго кіштату помнік ахварам спажаўвання. Антрапаморфная постаць, зробленая з рознага адзення, з'яўляецца "метафараў грамадства спажаўвання, дзе рэчы не проста займаюць прастору, але і вышыняюць чалавечыя перажыванні, успаміны і спраўдныя эмоцыі". Прычым настолькі, што чалавечага ў чалавеку ўжо не застаецца.

АРХАІКА ЯК НАТУРАЛЬНАСЦЬ

У экспазіцыю ўключаныя артэфакты з калекцыі знакамітага Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый. Такое супрацоўніцтва выглядае неспадзяванкай. Здалася б, што ў гэтай літаральна прасякнутай пахам ладану ўстаноўе могуць вельмі пра такую хуткаліную з'яву, як мода?

Ды насамрэч здымкі з музейных калекцый, зробленыя на Веткаўшчыне, а таксама суседняй Браншчыне, не выклікаюць дысанансу ў сучаснага гледача. Пагадоў даюцца яны, у сваёй большасці, адносна нывадаўным часам — 1970—1980 гадамі.

Здымкі пастановаўнага (паспрабуў ты зняцку зняць высковую кабету "не ў форме"), але не зрэжэсраваныя строімі староннім вокам. Скажам, на адным фота бабўла спалучае традыцыйную намітку з голфам з лагатыпам моднага бранда. І тым не меней, падараня ўнукам алпранача, не пазбаўляе жаночы вобраз алпраначнасці. Менавіта здыкуючы апонішій гэтыя фота і ўражваюць сучасную публіку, звыкшую да гандлёвых цэнтраў і маркетп'лэйсаў.

Артэфакты з Веткі суседнічаюць з эфектнай (ал падлогі да столу) скульптурай Сяргея Аршыцкіна, якая нібы вяртае нас у часны, калі футра было не прадметам прэстыжу, а рэччу часта функцыянальнай — і пры гэтым не пазбаўлена пэўнай эстэтыкі.

У выніку экспазіцыя атрымалася прапраўдзе ўзворнай у плане сваёй эфектнасці, вярнэнасці ды пераканачасці. Балдай кожнаму твору спадарожнічае тэкставая эксплікацыя, якая скіроўвае ход думак гледачоў у п'юўным напрамку ды не прымушае іх неадумна паіскаваць плячыма.

А што наконт тэмы выставы? Якое напроважэнне рэзюмэ? Дамо слова сама алпранізатарам — у анонсе на сайце п'юўна адзначана: "Мода — гэта адна з прсам чалавечай прыроды з усімі яе супрацьвічымі рысамі, добрым і дрэнным: шікаўнасцю, прагненнем да самавыжывання, схільнасцю пастрывіліваць традыцыі, прагненнем усюга новага і пратэсту супраць існага, натуральным манжменнем да развіцця і ўнутранай свабоды, апантанасцю спажаўваннем і марай аб шчасці".

Ілья СВІРНІК Фота аўтара

Ад аптэкі да тэатраў

Сінтэз навуковага і творчага падыходу – галоўны метад работы Аляксандры Дзятлавай. Выстава-рэтраспектыва вядомай мастачкі, прафесара, загадчыцы кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і касцюма Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў прадстаўлена ў Мінску.

Персанальная выстава “Шляхі натхнення” заслужанага дзеяча мастацтваў Рэспублікі Беларусь Аляксандры Дзятлавай працуе ў Мастацкай галерэі Міхаіла Савіцкага. У экспазіцыі — работы з калекцыі аўтара і Нацыянальнага мастацкага музея.

ПРАФЕСІЙНЫЯ ПРЫСТУПКІ

Аляксандра Дятлава нарадзілася ў 1954 годзе ў Алма-Аце, у 1976-м скончыла Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут па спецыяльнасці “дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва”, у 1976—1994-а была вядучым мастаком Камбіната прыкладнага мастацтва ў Барысаве. З 1979 года працуе ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў: прафесар, загадчык кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і касцюма, выкладчык дысцыплін “Мастацкае практаванне вырабаў з керамікі”, “Канструяванне”, “Праца ў матэрыяле”, “Кампазіцыя ў шкле і метале”. Ужо больш за 40 гадоў Аляксандра Дятлава шчырае ў галіне мастацкай керамікі і перадае свой досвед маладому пакаленню, творча працуе ў дэкаратыўна-прыкладным і манументальна-дэкаратыўным мастацтвах, займалася распрацоўкай эталонаў для ўкранення ў вытворчасць, выкананнем дзяржаўных заказаў па архітэктурнай кераміцы для інтэр’ераў грамадскіх устаноў, стварэннем арт-калекцыі.

У ГЛАБАЛЬНЫМ МАШТАБЕ

Сярод асноўных работ, выкананых мастачкай па дзяржаўных заказах, — серыя дэкаратыўных пано “Зямля Палеская” для рэстарана “Мінск” у Патсламе (1978), дэкаратыўная пастычка “Формы” і рэльефы “Поры года” ў гасцініцы “Планета” ў Беларускай сталіцы (1980), дэкаратыўныя пано і пастычка “Зямля Радачынская” ў раённай бальніцы ў Радачыне (1981), дэкаратыўны рэльеф “Мінск” у фэе гасцініцы “Канструктыўнікі” (1981), дэкаратыўны кампазіцыі “Работніца” і “У майстар-стаска” ў інтэр’ерах фірменнай крамы Мінскага фарфаравага заводу “Шкло-фарфор” (1989)... Праца Аляксандры Дятлавай захоўваюцца ў Нацыянальным мастацкім музеі, Рэспубліканскай мастацкай галерэі Беларускага саюза мастакоў, Мастацкай галерэі ў Полацку, Мастацкай галерэі ў Шпіцы ў Швейцарыі, а таксама ў прыватных калекцыях па ўсім свеце.

У СТАЛІЧНЫХ ІНТЭР’ЕРАХ

Выстава “Шляхі натхнення” ўяўляе сабой рэтраспектыву творчага шляху мастачкі. Яе дыяпазон называць шырокі, што адбываецца ў тэматыцы і тэхнічным выкананні. У экспазіцыі прадстаўлены аб’ёмныя кампазіцыі малых форм і фоталан-шэты з вываі манументальна-дэкаратыўных твораў, а таксама відэаматэрыялы аб многіх іных работах Аляксандры Дятлавай і яе вучню — студэнтцы і выпускніцы Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

Сярод мноства работ Аляксандры Дятлавай, якія ўпрыгожвалі інтэр’еры грамадскіх і культурных будынкаў Мінска, захавалася гаршчок “Дабравешчанне” ў Мінскім епархіяльным управленні, выкананы ў 1980-я, афармлены фіта-аптэкі №88 у Траецкім прадмесці (1990-я), а таксама створаныя ў

Афіша з 28 сакавіка па 4 красавіка

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экспіруе інае бую)

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава “Расія — Беларусь. Скрыжаванне лёсаў”**. Да 31 сакавіка.
- **Выстава абраза “Маці Божая Жыровіцкая”** з калекцыі музея, прымеркаваная да 90-годдзя з дня нараджэння мітрапаліта Філарэта. **Да 3 красавіка.**
- **Выставачны праект “Мастацтва ў архітэктурі”**. **Да 6 красавіка.**
- **Выстава адной карціны Івана Восілавіча Ахрэмчыча (1903—1971) “Партрэт Л.Л. Александровічы”**. **Да 10 красавіка.**
- **Выстава “Кайкуза”. Аляксандр Рубец Жываліс”**. **Да 13 красавіка.**
- **Інклюзіўны арт-праект мастака Васіля Зянько “Архітэктурная сладчына... кропкі...”**. **Да 14 красавіка.**
- **Экспірусі: “Самыя-самыя...” (6+), “Ягоа колеру зіма?” (6+), “Казкі Усходу” (10+), “Міфі Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўніх мінусь пакаленняў...” (10+), “Пяць мю кахання” (16+), “Жанчы партрэт” (16+), “Мінск у музеі” (16+).** **Праводзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ “ДОМ ВАНКОВИЧАЙ” КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПЛАТФОРМЫ XIX СТ.
г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 35а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава твораў Паўла Абадзінскага “Архітэктурны родны месці”**, прысвечаная 95-годдзю з дня нараджэння мастака. **Да 6 мая.**
- **Выстава “Свет мастацтва ў свеце фарфору”** з калекцыі Віктара Суворова — збіральніка, члена праўлення Беларускага рэспубліканскага грамадскага аб’яднання калекцынераў. **Да 13 мая.**
- **Праграма “Кафляныя «люстры» шляхецкай сядзібы”**. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Квэст “Тэмычны старажытны сядзібы”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Квэст “Пошукі мінугала”**. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экспірусі “Інтэр’ер шляхецкай сядзібы”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экспірусі “Шлях мастака Валенцы Вавковіча”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экспірусі “Сядзібы партрэт”**. Папярэдні запіс. **Праводзіцца заўсёды.**

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАЯ НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
Мінскі р-н, Астрашчыцка-Гарадзкі с/с, в. Алішча, вул. Івановіцкая, 176, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава “Хронікі Музея беларускага народнага мастацтва. 45 гадоў”**, прымеркаваная да 45-годдзя з дня адкрыцця філіяла для наведвальнікаў. **Да 27 красавіка.**
- **Балетны спектакль “Праводзіцца заўсёды”**.
- **Майстар-клас “Саломалічэнне”**. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас “Лілька-мотанка”**. **Праводзіцца заўсёды.**
- **Майстар-клас “Качэтва”**. **Праводзіцца заўсёды.**

Установа адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”

абвясчае конкурс на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу.

Загадчык кафедры скульптуры.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені доктара або кандыдата навуц, навуковых работ або внаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў або спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не меншы за 7 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Загадчык кафедры малюнка.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені доктара або кандыдата навуц, навуковых работ або внаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў або спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не меншы за 7 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры кінатэлеаператарства і гукарэжысуры.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Загадчык кафедры кіно і тэлебачання.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені доктара або кандыдата навуц, навуковых работ або внаходстваў, патэнтаў, стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, пасадах кіраўнікоў або спецыялістаў, праца якіх адпавядае напрамку адукацыйнай кафедры, не меншы за 7 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры агульнаадукацыйных дысцыплін.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры агульнаадукацыйных дысцыплін.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры жывапісу і графікі.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Выкладчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры тэорыі і практыкі камунікатыўнага дызайну.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры прамысловага дызайну і інтэр’ера.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры прамысловага дызайну і інтэр’ера.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры прамысловага дызайну і інтэр’ера.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва і касцюма.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Старшы выкладчык кафедры дадатковай прафесійнай адукацыі.
Кваліфікацыйны патрабаванні: вышэйшая адукацыя і наўнянасць ступені магістра (вышэйшая адукацыя і наўнянасць вучонай ступені), стаж працы на пасадах педагагічных, навуковых работнікаў, не меншы за 3 гады, або вышэйшая адукацыя і стаж працы на пасадах служачых, якія адносяцца да катэгорыі “Кіраўнікі” або “Спецыялісты”, праца якіх адпавядае напрамку адукацыі, не меншы за 5 гадоў. Тэрмін абрання па конкурсе — 5 гадоў.

Тэрмін падачы заяў — 1 месяц з дня апублікавання аб’явы. Заявы і дакументы дасылать на імя рэктара БДМ на адрас: 220012, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81, аддзел кадраў; тэлефон: 8 017 3669341. Конкурс праводзіцца 29.05.2025 ва ўстанове адукацыі “Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў”.

МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Кіч у 2-х дзеях **“Піковая дама” (18+)**. Начны паказ і фотасэт у дэкарацыях. **28 сакавіка ў 19.30.**
- Казка-фантастыка **“Іншапланецяны” (0+)**. **29 сакавіка ў 12.00.**
- Драма **“Калігула” (18+)**. **29 сакавіка ў 18.30.**
- Мюзікл **“Карлік Нос” (6+)**. **30 сакавіка ў 12.00.**
- Камедыя ў 2-х дзеях **“Тарцоф” (16+)**. **30 сакавіка ў 18.30.**
- Гісторыя прывязанасці ў 1-й дзеі **“Прышоў мужчына да жанчыны” (18+)**. **1 красавіка ў 18.30.**
- Цуд у 1-й дзеі **“Цуд святога Антонія” (12+)**. Прэ’мера. **2 красавіка ў 18.30.**
- Класічная камедыя ў 2-х дзеях **“Лес” (12+)**. Прэ’мера. **3 красавіка ў 18.30.**
- Французская камедыя ў 2-х дзеях **“Сем жанчын на шы” (16+)**. **4 красавіка ў 18.30.**

УНП 100184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЭТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Балет у 2-х дзеях **“Канёк-гарбунок” (6+)**. **28 сакавіка ў 19.00, 30 сакавіка ў 13.00.**
- Экскурсія **“Унікальны свет закліса Вялікага тэатра Беларусі” (6+)**. **29 сакавіка ў 14.00, 2 красавіка ў 15.30, 3 красавіка ў 15.30, 4 красавіка ў 15.30.**
- Опера ў 2-х дзеях **“Чароўная флейта” (12+)**. **29 сакавіка ў 18.30.**
- Канцэрт **“Натхненне сэрца” (12+)**. Камерная зала імя Л. Александровскай. **29 сакавіка ў 18.30.**
- Канцэрт **“Вечар італьянскай вакальнай музыкі” (12+)**. Камерная зала імя Л. Александровскай. **3 красавіка ў 19.30.**
- Балет у 2-х дзеях **“Стварэнне свету” (12+)**. **4 красавіка ў 19.00.**
- Опера ў 2-х дзеях **“Гісторыя Кая і Герды” (Снежная каралева)” (6+)**. **5 красавіка ў 12.00 і 18.00.**
- Канцэрт **“Музычны круіз” (12+)**. Камерная зала імя Л. Александровскай. **6 красавіка ў 18.30.**

УНП 191081332

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Квэст **“Белы слон” (12+)**. **5 красавіка ў 15.30.**
- Экспазіцыя **“Жывое слова муарасці духоўнай”**, арганізаваная сумесна з Карэліцкім благачынем Навагрудскай епархіі Беларускай праваслаўнай царквы. На выставе прадстаўлена больш за 20 царкоўных выданняў XIX – пачатку XX стагоддзя. Гэта “Свяшчэнная гісторыя Стараго Запавету” 1828 г., “Дзеі і пасланні святых апосталаў з апакаліпсісам” 1876 г., “Мінея” 1852 і 1912 гг., “Псалтыр” 1906 г., “Апостал” 1908 г. і інш. Маленькая зала капліцы-пахавальні князёў Святаполк-Мірскіх. **Да 11 красавіка.**
- Экспазіцыя **“Крылы вечнасці”**, падрыхтаваная Музеём гісторыі і культуры яўрэяў Беларусі пры Саюзе беларускіх яўрэйскіх грамадскіх аб’яднанняў і абшчын. Слановая зала. **Да 11 красавіка.**
- Часовая экспазіцыя **“Дарога да храма – сэрца шлях святая”**. Выстава расказвае аб храмавай архітэктуры Навагрудскага павета праз прызму здымкаў пачатку XX стагоддзя Яна Балзункевіча, якія захоўваюцца ў фондах Беларускага дзяржаўнага архіва кінаафонадакументу.
- Экспазіцыя **“Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце”**. Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. **Да 22 кастрычніка.**
- Тэматычная экскурсія **“Падарожжа ў часе”** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейных груп. Паўночны корпус. Па папярэднім записе. **Кожную суботу і нядзелю.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Гэта ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дзвюх **“Інтрып Купідона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святочная страва для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асблівасці жаночага касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацы ансамбль**
- Канцэрт **“Энергія сусветнай музыкі”** фартэп’янага трыа **“ТрыТайм”**. Шэдэўры класічнай і сучаснай музыкі. Тэатральная зала. **29 сакавіка ў 14.00.**
  - Тэатралізаваная экскурсія **“Модная фантазія”**. **30 сакавіка ў 12.00.**
  - Экспазіцыйны праект **“Не пакідай мяне, мой светлы сум”** скульптараў Льва і Сяргея Гумілеўскіх. Вялікая выставачная зала. **Да 13 красавіка.**
  - Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіялі нясвіжскага двара”**. **У складзе пастаяннай экспазіцыі.**
  - Квэст **“Палацкая тэатрыя”**.
  - Виртуальныя выставы: **“Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі”**, **“Перавараны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, **“Разбураны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальны артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»”**.
  - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.
  - Часовая экспазіцыя з фонду музея **“Michail Seuruk. Дакрануца да невядомага”** да 120-годдзя з дня нараджэння мастака. Малая выставачная зала.

- Ратуша**
- Пастаянныя экспазіцыі**
- **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**.
  - **Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў**
  - **“Культура часу”**. З фонду музея-запаведніка.
- Інфармацыйна-касавы цэнтр (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)**
- Выстава **“Аб’екты Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА ў Рэспубліцы Беларусь”**. **Да 15 мая.**
- Мерапрыемствы**
- Квэсты: **“Безаблічны артэфакт”**, **“Таямніцы страчанай карты”**, **“Музейны дэтэктыў”**, **“Музейнае расследаванне”**.
  - Культурныя мерапрыемствы: **“Прыём у княгіні”**, **“Дзень нараджэння ў ратушы”** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
  - Сюжэтна-ролевая развівальная праграма **“Школа шпіёнаў”** (да 25 чалавек).
  - Гульня-знаёмства **“Музейка аб музеі”** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
  - Гульнявая праграма **“Выкрутасы”** (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Музычная камедыя па п’есе У. Галубка ў 2-х дзеях **“Пісарны імяніны” (16+)**. Галоўная сцэна. **28 сакавіка ў 19.00, 2 красавіка ў 19.00.**
- Трагікамедыя **“Дзядзечкаў сон” (16+)**. Прэ’мера. Галоўная сцэна. **29 сакавіка ў 19.00, 4 красавіка ў 19.00.**
- Канцэрт у цэмы **“Настрой у стылі госк” (18+)**. Класіка рока. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **29 сакавіка ў 19.00.**
- Камедыя ў 2-х дзеях **“Паўлінка” (12+)**. Галоўная сцэна. **30 сакавіка ў 19.00.**
- Трагікамедыя **“Апошні атракцыён” (16+)**. Галоўная сцэна. **1 красавіка ў 19.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1-й дзеі **“Чорная панна Нясвіжа” (12+)**. Галоўная сцэна. **3 красавіка ў 19.00.**
- Канцэрт у цэмы **“Ёсць у мяне толькі ты” (18+)**. Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **4 красавіка ў 19.00.**
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2-х дзеях **“Жаніцтва” (12+)**. Галоўная сцэна. **5 красавіка ў 19.00.**

УНП 100377901

Вялікі тэатр Беларусі

аб’яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў па творчай спецыяльнасці **“Артыст хору”** ў групах тэнараў, сапрана і мецца-сапрана.

Дадатковая інфармацыя — на сайтах bolshoibelarus.by і gsz.gov.by.

УНП 191081332

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Канцэртная праграма **“Калейдаскоп (не) звычайнай гісторыі” (16+)**. Міжнародны дзень лялечніка. Глядзельная зала. **28 сакавіка ў 18.00.**
- Сакрэтная казка **“Мой вялікі маленкі Дзядуля” (5+)**. Глядзельная зала. **29 сакавіка ў 11.00.**
- Інтэрактыўны спектакль **“Віні-Пух” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **29 сакавіка ў 17.00.**
- Гісторыя незвычайнага сяброўства ў 2-х дзеях **“Насарог і Жырафа” (4+)**. Глядзельная зала. **30 сакавіка ў 11.30.**
- Інтэрактыўны спектакль **“У гасцяў у Воўжы і Медзведзянці” (2+)** ад тэатра лялек “Ухтышка”, Віцебск. Фае тэатра. **30 сакавіка ў 17.00.**
- Шоу псіхалагічных ілюзіяў **“Фобія” (16+)**. Прэ’мера. Глядзельная зала. **4 красавіка ў 19.00.**

УНП 300001869

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава **“Джаз! Каты! Вясна!”**. **Да 30 сакавіка.**
- Персанальная выстава Віктара Бутры **“Эфект назіральніка”**. **Да 30 сакавіка.**
- Выстава **“Космас наш!”**, прымеркаваная да першага палёту беларускага касманаўта Марыны Васілеўскай. **Да 30 сакавіка.**
- Выстава **“Масты сяброўства. Беларусь – Расія”**. Да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі. **Да 27 красавіка.**

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект **“Мода. Паміж прыгажосцю і прымусам”**. **Да 13 красавіка.**

УНП 192545414

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя **“Рарытэты музея”**, прысвечаная 80-й гадавіне Вялікай Перамогі.
- Часовая экспазіцыя **“Адзінай памяці верныя”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.

Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце wagmuseum.by.

УНП 100235472

МУЗЕЙ В.К. БЯЛІНЦЫКАГА-БІРУЛІ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі.**
  - Выстава **“Беларускі народны код нацыянальнай якасці. Шэдэўры народных мастакоў са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь”**. Прадстаўлена больш за 30 твораў жывапісу, графікі, скульптуры. **Да 4 мая.**
  - Art-lectorium **“Зразумелы мастацтва”**. Праводзіцца заўсёды.
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 100377771

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведччанне № 637, выданае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавельцаў Установа “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты “Культура”: Наталія Васільеўна, намеснік галоўнага рэдактара ШЧУРОК Жанна Геннадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Віктар ГАУРЫШ.

Дзяржуры на нумары — Зміцер ЮРКЕВІЧ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрэс: 8 017 2860797.

Паліграфічны індэкс: 63875, 638752, 63879.

Камплект (газета “Культура” і часопіс “Мастацтва”): 63874, 638742 (зніжка 10%).

Аўтары допіскаў паводляюць прывішча, коўназніцкі імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, назву органа, які выдаў пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рупакісы не рэзюмуюцца і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Набыць газету ў Мінску можна ў крамах “Белдрук” на пр-це Незалежнасці, 48, і Пераможцаў, 5, на вул. Лабанка, 2, Валдаградска, 16, Няміга, 30, Леніна, 18, Максіма Багдановіча (ля прыпынку “Ст. м. «Няміга»”), у падземных пераходах на плошчы Перамогі і станцыі метро “Пятроўшчына”.

Падпісана ў друку 27.03.2025 у 16.00. Замова № 532. Наклад 4001.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва «Беларускі Дом друку””. 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.

© “Культура”, 2025.

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.